Ч. 258 (14.155). Львів, субота 28. вересня 1935. Рік LVI.

Toustowa opłata opłacona ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

30-ліття Національного Музею.

Отворення свята. — Відслонення памятника Митрополита Шептицького. — Концерт: „Українська пісня за 30 літ". — Оглядини ретроспективної вистави українського мистецтва за останніх 30 літ.

З приводу 30-ліття Українського Національного Музею у Львові намічено цілу низку імпрез. Інавгурацією тих імпрез було відслонення памятника Творця й Фундатора Музею, Митрополита Шептицького, кисти мистця С. Литвиненка, концерт оперової співачки Марії Сокіл, що відспівала цілу низку пісень придніпрянських і галицьких композиторів, скомпонованих за останніх 30 літ, та отворення ретроспективної вистави українського мистецтва теж за останніх 30 літ.

Отворення свята відбулося в пятницю 27. IX. вполудне на подвірі Музею перед заслоненим полотном памятником Митрополита. Заінавгурував його Преосв. д-р Бучко, що відчитав іменем Союзу Прихильників Нац. Музею відповідне письмо і довершив відслонення памятника Митрополита (в сидячій поставі — напроти головного музейного будинку).

Опісля голова Кураторії Нац. Музею сен. В. Децикевич відчитав друге письмо іменем Кураторії та передав памятник під опіку директора Музею, проф. д-ра Іл. Свєнціцького.

В дальшій черзі през. Децикевич привитав присутніх на Святі: віцевоєводу Соханського, президента міста Дрояновського, городського старосту Протасевича, чехословацького конзуля, референта фондаційного відділу п. Раппе, представника Українського Наук. Інституту у Варшаві проф. О. Лотоцького і представників українських культурно-освітніх економічних централь. На закінчення відчитав през. Децикевич привітне письмо від Основника Музею, Митр. Шептицького, який висловив свою радість з приводу ювилейного свята Музею та оправдував свою відсутність на Святі.

Після того учасники Свята перейшли до великої салі в головнім будинку Музею, де вислухали концерту оперної співачки Марії Сокіл. Фахову оцінку цього концерту подамо в найближчих днях.

На закінчення дир. Свєнціцький прочитав короткий реферат про вагу ювилейних днів Музею та про ретроспективну виставу українського мистецтва за останніх 30 літ, отворену з нагоди ювилею в його салях. По отворенні тої вистави Преосв. Бучком присутні розбрились по салях, оглядаючи вивішені й розложені експонати.

*

Повторення концерту Марії Сокіл відбудеться в неділю 29. ц. м. в год. 11.30 у тій самій салі.

Відручне письмо президента Мосціцького.

В суботу буде засідання ради міністрів. Розглядатимуть на ньому розпорядки президента держави, які появляться перед скликанням нового сойму та сенату. На цьомуж засіданні рада міністрів зазнайомиться з відручним письмом президента держави, яке появиться з нагоди отворення нового сойму та сенату. Буде це останнє засідання ради міністрів перед уступленням теперішнього кабінету.

Інавґураційне засідання сойму.

Інавґураційне засідання нового сойму буде 4. жовтня. Довершить інавґурації президент Мосціцький, який з трибуни відчитає відручне письмо.

Ухвали комітету 13-х.

Комітет 13-х радив у пятницю дві години під проводом Мадаріяґи над рапортом з § 15. четвертого пакту Ліґи Націй. Радили передовсім над домаганням Абісинії, щоб вислати обсерваторів для ствердження евент. агресії. Прем. Лаваль висловив сумніви щодо доцільности виїзду обсерваторів. До Абісинії далека дорога й вони моглиб приїхати запізно. Інші члени 13-ки зазначили, що висилання обсерваторів без згоди одної зі сторін спору булоб сторонниче та утруднювало би шанси якогонебудь порозуміння. Вкінці постановили створити підкомітет 3-х знавців, а саме француза, англійця й еспанця як знавців Африки, щоб розглянули технічні можливости висилання обсерваторів Ліґи Націй. Знавці мають до 2—3 днів предложити комітетові висліди своїх дослідів.

Опісля радили над рапортом і устійнили, що він має складатися з двох частин: історичної, що відтворювалаб ціле тло конфлікту, та рекомендаційної, що містила би конкретні доручення. Зясування історичного тла конфлікту хотіли поручити Мадаріязі та він відмовився взяти на себе виключну відповідальність за історичну частину. Тому цю справу полагодять завтра. Комітет покличе до того мабуть спеціяльний редакційний підкомітет, а над порученнями радитимуть на завтрішньому засіданні.

Працює комітет 13-х дуже спішно, на що настоює головно Вел. Британія.

Литовський поручник перелетів над Атлянтиком.

ДЕБЛІН, 26. 9. ПАТ. Згідно з вісткою з Балінроб, літак „Літуаніка", на якому пор. Ваіткус перелетів над Атлянтиком, ушкодився при осіданні так поважно, що не може далі летіти. На просьбу литовського уряду радіостація в Атльоні (Ірляндія) вдержувала постійний контакт із летуном, давала йому метеорольоґічні інформації та музику з ґрамофонових плит. Весь час лету пор. Ваіткус не бачив моря, бо була мряка. Лет пор. Ваіткуса четвертий трансатлянтійський лет, що закінчився в Ірляндії.

Абісинський король обезпечився на випадок смерти.

Віденські часописи повідомляють, що цісар Абісинії обезпечився в Америці на життя на пів міліона долярів. Асекураційна поліса має заввагу ризико смерти на випадок воєнної акції. Колиб цісар Гейле Селясі помер, відшкодування виплатять у Нюйорку на руки спадкоємців. Етіопський банк переказав амер. асекураційному т-ву першу обезпеченеву вкладку на рахунок цісаря.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ У КЛАЙПЕДІ.

З телевізійними апаратами на вибори.

БЕРЛІН, 27. 9. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Ковна, що міркою великого зацікавлення недалекими виборами в Клайпеді є факт, що вже в четвер було в Клайпеді 50 спеціяльних кореспондентів найбільших європейських, американських, а навіть японських часописів. Приїхало теж кілька фільмових операторів. Із Франції приїхав спеціяльний представник, що привіз зі собою телевізійні апарати. Сподіються ще приїзду дальших представників преси.

Посли Англії, Франції й Італії — обсерватори виборів.

ЛЬОНДОН, 27. 9. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє, що посол Вел. Британії в Ковні поїде в неділю до Клайпеди, щоб обсервувати вибори. Посол Франції та Італії виберуться мабуть також до Клайпеди.

ТЕЛЕҐРАМА ЛІҐИ НАЦІЙ ДО ЦІСАРЯ АБІСИНІЇ

ЖЕНЕВА, ПАТ. Ґен. секретар Ліґи Націй вислав до цісаря Абісинії таку телеграму: Комітет Ради приняв до відома постанову Їх Екселенції, що абісинські війська відкликано на 30 км. від кордону й вислід оцінює мотиви, з яких виходить ця постанова. Комітет розглядає з найбільшою увагою домагання вислати безсторонних обсерваторів і досліджує, чи умовини дозволять виконати обсерваторам їх завдання.

РІБЕНТРОП У ПОЛЬЩІ.

27. вересня Рібентроп приїхав до Польщі. До Варшави не поступав, лише безпосередньо поїхав до Ланьцута на лови.

НІМЕЦЬКІ ЗАЛІЗНИЧНИКИ В ПОЛЬЩІ.

30. вересня приїзджає до Польщі із Берліна прогулька німецьких залізничників із ген. директором німецьких залізниць Дорфмілером спеціяльним поїздом. Задержаться в Варшаві, Кракові, Львові, Вильні.

Конфлікт у перманенції.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ В КЛАЙПЕДІ.

А чейже ще недавно було інакше. Ще навіть перед двома роками панувала між Німеччиною та Литвою майже ідеальна згода. Згода і співпраця, що тягнулася ще з часів воєнного „Обер Осту", почерез ціле панування Вальдемараса, коли то в 1928 р. заключено незвичайно догідний для обох сторін торговельний договір. У тому договорі Литва м. ін. відчинила свої кордони для німецьких поселенців, а Німеччина ще ширше — для литовського імпорту. Німці, що були тоді „на ножі" з Польщею, леліяли широкі пляни політичної експансії на Литву і цілу Прибалтику, щоб подати собі туди руку з рапальським контрагентом — Совітами. Литовці не мали нічого проти такої співпраці, що в майбутньому заповідала осягнення задушевної мрії кожного литовця — Вильна. Була це епоха дружби, закріпленої спільним інтересом.

І було добре. Німці студіювали Литву, захоплювалися нею. Проф. Льош писав тоді свою епохальну: „Літауен эйне Віртшафтсгеополітіше Дарштеллюнг", а Віктор Юнґфер з Кенігсберґу свої одушевлені „Картини литовського побуту".

Справді. Залишаючи на боці мотиви (зрештою зовсім ясні), слід признати, що саме німці були тими, що в перших початках литовської державности допомагали ревно Литві організувати цю державність. Німецьких спеціялістів та інструкторів можна було стрінути у всіх литовських міністерствах та держ. установах. Військо організувалося німецькими „ґенеральштеблерами" на німецький лад. Литовський селянин, хоч не було в ньому пронімецьких симпатій, не протиставився цій надмірній інтеренції сусідів. По-перше, був він політично досить індиферентний, по-друге, розумів добре свої матеріяльні користі, що виходили з такої співпраці. Він знав, що його масло, свині чи гуси будуть напевно добре продані в Німеччині й цього було йому покищо досить.

І була німецько-литовська ідилля, якою нервувалася в першу чергу Польща.

А нагло те все урвалося. Через Клайпеду (Мемель). І може воно не вийшлоб так гостро і різко, так непогальмовано з боку Німеччини, якщоб майже одночасно не прийшло до комплетного переставлення німецької закордонної політики на.. польські рейки. В Німеччині заговорив Гітлер.

І так вийшов скандал над Балтиком.

ПРОБЛЄМА КЛАЙПЕДИ.

Клайпедська область у порівнанні з Великою Литвою (так називають литовці решту своїх земель) — це зовсім інший світ. Литовське походження, литовська кров та.. німецька культура. Земля, що належала до Німеччини 500 літ і до 1918 р. входила у склад східно-пруських адміністраційних повітів: кенігсберського та гумбінського.

Був час влити німецький зміст в духа й побут відсталого, занедбаного і Богом та людьми забутого народу, — і треба лише дивуватися, що той нарід у своїй масі не забув ще до нині мови батьків. Але забув на свою приналежність до одного племінного пня.

І так з мішанини крови та культури, сходу і заходу — повстав новий, чудернацький етнічний твір „мемельця" („Мемельлендер"), що не почувається німцем, але й не литовцем, а якому проте ближча духово і культурно Німеччина як Литва. „Мемельці", люди „тутешні", куріоз незрозумілий в Европі, але зрозумілий аж надто добре у нас. Мемельці — цеж наші „малороси" в німецькому виданні, з психольогічною структурою німця.

Клайпедську область створив версальський мировий договір на вперті домагання литовської делеґації. З вище згаданих німецьких повітів, що межували до війни з Росією, викроєно 2.657 км.² простору зі 141.300 населення — і названо це: Областю Клайпеди. Про долю цієї области версальський договір ясно не рішав. Покищо мала це бути автономна територія на зразок Данціґу. Німеччина протестувала. Зокрема клайпедські німці вкупі з „мемельцями" вислали окрему делеґацію до Парижа з домаганням залишити їх при Німеччині. Делеґація повезла зі собою протест, підписаний 70% управнених до голосування громадян области. Не помогло.

Дня 10. січня 1920 р. вступив у силу версальський договір, 11. і 12. лютого евакувало німецьке військо Клайпедську Область, а 13. лютого приїхали туди через Німеччину французькі окупаційні частини під командою ген. Одрі.

Почалося змагання двох нерівних сил.

Нова адміністрація краю складалася: з губернатора, яким став сам ген. Одрі, „краєвої директорії" з 8 осіб і врешті з „краєвої ради". Ця „рада" була дорадним органом губернатора, що покликав до неї 20 представників усіх господарських організацій та корпорацій. Судівництво та поліцію затримав губернатор сам у своїх руках. Клайпедська область дістала свій окремий золото-червоний прапор з гербом міста Клайпеди в горішньому куті.

На всіх цих переминах не втратив нічого німецький характер области. Пронімецьке наставлення зробило те, що все урядництво лишилось німецьке, німецькі вчителі вчили у школах з німецьких підручників.

В 1921 р. зарядили французи на домагання литовців шкільний плебісцит. Батькам 16.910 дітей в области поставлено запит: у якій мові хочуть науки для своїх дітей. Відповідь була для литовців фатальна: за німецькою мовою навчання заявилося 98.2% всіх учасників плебісциту. За литовською мовою голосувало всього 1.8% батьків.

Вигляди литовців на майбутнє ставали все більш безнадійні. На весну 1922 р. зорганізували клайпедські німці свій черговий плебісцит у формі меморіялу до Ради Амбас. „Що має надалі статися з Клайпедською Областю, якщо не вільно їй вернутися до Німеччини?" — питали ініціятори меморіялу. На цей запит відповіло все населення области від 20-го року життя своїми підписами. На 56.000 голосуючих — 53.000 заявилося за самостійністю Клайпеди („Фрайштаат") на зразок Данціґу. Решта голосувала за Литвою.

Серед таких умовин прийшов січень 1923 р., а з ним розпучлива спроба литовців поставити Раду Амбасадорів перед доконаним фактом. „Бунт" Желіговського був доброю лекцією в тому напрямі. В ночі на 11. січня вибухло литовське повстання в Клайпеді. Озброєні добровольці литовські частини захопили місто і цілу область, а французькі окупаційні гарнізони вивісили білі прапори на знак того, що піддаються.

Почалась нова ера в Клайпедській Області. Про неї — в черговому числі.

Роман Голіян.

Занепад продукції і боротьба з безробіттям на селі.

Зпоміж статистичних даних, які оголошено в „Малим Річнику Статистичним" за 1935. р. зникла зовсім одна рубрика, а саме збуту штучних погноїв на селі. Тому годі поминути мовчанкою цей багатомовний факт. Ще в 1934. р. статистичні дані виказували, що на одного мешканця села пересічно припадало 4.9 кг. річно, тоді як в 1929. р. зужиття штучних погноїв сягало 33.3 кг., себто майже сім разів більше ніж у 1934. р. Це зужиття штучних погноїв у 1929. р. було і тоді дуже мале у порівнанні з іншими державами, де хліборобство розвивається як слід навіть у теперішній господарській скруті.

Відома річ, що збільшене зужиття штучних погноїв вяжеться тісно з інтенсифікацією хліборобської культури, з унезалежненням урожаю від погоди, посухи — одним словом від атмосферичних несподіванок. Правда теж, що навіть при найкращих цінах на збіжжя штучні погної оплачуються тільки до деяких меж, поза якими хлібороб уже тратить. Але нам не йде про вишукування меж для зужиття штучних погноїв, при яких хлібороб ризикує найменше.

Перед нами виринає питання, в якій мірі повне закинення штучних погноїв відбється на обнижці урожаю, на дальшім недоїданні села і збільшенні безробіття на селі. Продукція збіжжа у нас стоїть майже на межі самовистарчальности і дальша її обнижка при несприятливих атмосферичних умовинах може довести до того, що треба буде довозити збіжжа. Зменшений урожай збільшить тільки недоїдання села, яке переміняється що-року з весною з переднівку у хронічний голод. Про зменшене споживання на селі таких монополевих і одночасно необхідних виробів як соли і цукру навіть не приходиться говорити. Для ілюстрації розпучливого просто положення на селі вистане навести такі два числа: споживання цукру в 1927-28 р. на дорослу особу на селі припадало 7.37 кг., в 1932-33 впало вже на 4.56 кг. Споживання соли в 1927-28 р. впало з 8.31 кг. на 7.50 кг. в 1932-33. р. Нема двох думок, що в 1935. р. ці цифри зменшились бодай на половину, але точних цифер не подаємо, бо не маємо їх під рукою.

Не можна теж переходити мовчки над такою пекучою проблемою, як безробіття на селі, що тісно вяжеться з дохідністю сільського господарства. Приблизно в цілій Польщі начисляють тепер 5—6 міліонів здорових осіб, які не можуть найти для себе ніякої праці. Здається, що число ок. півтора міліона безробітних на українському селі не буде відбігати від правди.

Безробіття на селі не вдасться побороти без піднесення хліборобської культури, без збільшення дохідности сільського господарства. Піднесення хліборобської культури вимагатиме більшої кількости робучих рук, ніж дотеперішні примітивні методи господарки. Правда, піднесення хліборобської культури тісно вяжеться з раціональним переведенням земельної реформи в метою доповнити карловаті господарства нашого селянства до самовистарчальних варстатів. Заступлення цієї вимоги раціональної хліборобської політики і насаджування кольоністів між безземельними і малоземельними нашими селянами тільки ще більше ускладнило не тільки проблему безробіття нашого села, але і міжнаціональні відносини.

Ювилейні Лугові Свята в краю.

Започатковане Головною Старшиною „Великого Лугу" святкування 10-ліття існування Лугової Організації продовжується дальше в цілому краю. В тих святах беруть участь не тільки самі члени Лугової Організації, але й широкі маси населення, головно наше селянство, засвідчуючи цим чином свої симпатії для організованої праці української молоді. Через те множаться доволі скоро нові клітини лугового товариства та прибувають масово нові члени зпоміж молоді, старших громадян і доросту.

В останніх тижнях можемо занотувати отсі лугові свята.

Дня 1-го вересня ц. р. відбулося лугове свято в *Олеші*, товмацького повіту. На свято прибули „Луги" з Милованя, Вільшаниці, Юрківки, Одаїв і Долини з товмацького повіту та з Ісакова й Королця бучацького повіту. Разом з „Лугом" із Олеші стануло до вправ 486 луговиків і луговичок. В 10-ій год. ранку відійшли „Луги" зпід читальні „Просвіти" до церкви; по вислуханні богослуження відмашерували чвірками з орхестрою на площу вправ. На свято прибув голова Повітового „Лугу" д-р Осип Колодницький; він і відібрав звіт від лугових товариств. Грімке „Слава Лугові, Батьківщині слава!" пронеслося над селом. Вступне слово про значіння Лугової Організації виголосив о. Іван Стрийський, парох Олеші. Потім відбувся показ вправ палицями, мілицями, вільноруч і хореографічна вправа до лугової молитви „Боже Великий, Творче Всесильний", що зробила величезне вражіння на поверх 2.000 глядачів. По вправах відіграла орхестра національний і луговий гимн. Свято на площі закінчилося дефілядою перед повітовим командантом і старшинами „Лугів". Після того молодь погуляла ще при звуках лугової орхестри на свіжому повітрі, а вечором аматорський гурток при „Лузі" в Олеші відіграв виставу „Їхав стрілець на війноньку".

В *Одаях* над Дністром, товмацького повіту, відбулося свято в честь 10-ліття існування „Лугу" дня 22. м. м. На свято прибули „Луги" з околиці; до вправ стануло поверх 300 луговиків і луговичок. До зібраних на площі лугових промовив о. Гресько, почавши свою промову словами лугового гимну: „Ой, у Лузі червона калина". При вправах і дефіляді виказали луговики й луговички гарну справність і дисципліну та заслужили собі на оправдані симпатії у своїх батьків, бо дорожать послухом і пошаною до старших і своєї влади.

В *Мокротині*, жовківського повіту, відбулося свято в честь 10-ліття „Лугу" дня 21. вересня

р. В цьому святі взяли участь „Луги“ з Мокротина, Зашкова й Заруддів у числі 169 луговиків і луговичок (Мокротин 75 і 32, Зашків 20 і 11, Заруддї 16 і 15). На свято прибув зі Львова голова „Великого Лугу“ д-р Р. Дашкевич. Він пригадав у своїй промові коротку історію десятилітнього розвитку Лугової Організації та заохочував до дальшої невтомної праці над вихованням нашої молоді в лугових товариствах. Гарно й естетично виконані показові вправи закінчено національним і луговим гимном.

Окружне ювилейне свято в честь 10-ліття Лугової Організації відбулося в *Запитові*, львівського повіту, дня 22. вересня ц. р. з великою повагою. На свято прибув представник Головної Старшини „Великого Лугу“ зі Львова ред. Іван Ющишин. На представника Гол. Старшини чекали стрункі лугові чети під парохіяльною церквою з о. сотрудником Куницьким Осипом. Відібравши звіт від команданта свята, поспішив делегат в окруженні членів львівського „Лугу“ Пукаса Івана, Пришляка Осипа й Бажанської Наталки до каплиці, де чекав на них о. кап. Курманович Лев із Службою Божою. Коли делегати заняли почесні місця напроти престола, почав о. Курманович Службу Божу при милих звуках місцевого церковного хору. По евангелії виголосив о. сотрудник Куницький Осип глибоко патріотичну проповідь молоді, загріваючи її до дальшої праці над самосвітою й самовихованням для щастя й добра українського народу. По обідовій перерві поспішили „Луги“ на площу вправ у парохіяльному лісі. Чудовий погідний і теплий осінний день манив усіх поспішити в ліс. Не диво, що вже на цілу годину перед вправами на площі вправ зібралося поверх півтора тисячки народу. Свято почалося звітом команданта перед представником Головної Старшини „Великого Лугу“ і піднесенням національного прапору. При підношенні прапору грала орхестра національний і луговий гимн. Була це виїмково торжественна хвилина. Лугові лави виструнились на „позір“, а глядачі повідкривали з пошаною голови. На лицях усіх малювалася безмежна радість і патріотичний настрій. Про значіння для „Лугів“ піднесеного національного прапору говорив секретар запитівського „Лугу“ п. Сениця Михайло, що взивав лугове товариство, щоб ніколи само не понизило й нікому не позволило понизити святого знаку українського народу. До струнких лугових чет промовив ред. Ющишин. Накресливши сучасне міжнароне становище українського народу та пригадавши історичну місію Лугової Організації, взивав молодь приготовлятися свідомо до вірної служби рідному народові в найтяжчих його хвилинах, що наближаються до нас невблагано столиневими кроками. Особливо взивав пильно стежити за рухами комуністичних московських рушників, що приготовляються до остаточного удару українському народові й цілій цивілізованій Европі. По промові делегата відіграла орхестра луговий гимн. До вправ станули 245 луговиків і луговичок із Запитова, Підлісків Малих, Руданців, Ляшок Мур. і Сорік (Запитів 20 і 20, Підліски Малі 15 і 15, Руданці 25, Ляшки 24 і 26 та Сороки 70 і 30 разом із своєю орхестрою). Показові вправи викликали щире захоплення й радість, а хореографічна молитва „Боже Великий, Творче Всесильний“ витискала сльози з очей матерей; душевний настрій досягнув зеніту при словах: „Там у Совітах край у руїні, навіть молитись ворог не дасть...“ По закінченні програмової частини свята забавлялася лугова молодь танцями до пізного вечора. Душею свята, як і всього запитівського „Лугу“ є молодий голова Ковалишин Юрко та секретар Сениця Михайло. Представник головної Старшини „Великого Лугу“ зложив їм прилюдну подяку за їх патріотичну працю.

ЗА ОКЕАНОМ.

ТРЕТІЙ КОНҐРЕС МОЛОДІ В ДІТРОЙТІ.

В днях 31. серпня і 1. вересня ц. р. відбулися в готелі Статлера в Дітройті наради III. Конґресу Ліґи Української Молоді Північної Америки. Делеґати представляли собою зорганізовану українську молодь майже з усіх більших українських громад в Америці. Були теж висланники і з Канади. Самих повноправних делеґатів було понад сто; тих, що разом з ними прибули з тих самих місцевостей, також понад сто.

Наради відкрив предсідник С. Шумейко по українськи, звертаючи увагу молоді на вагу хвилини та на її обовязки супроти Америки й України.

Нарадами проводив п. Іван Панчук з Дітройту. Секретарювали: п. Катерина Зубинська з Шікаґо і п. Іван Іванчук з Дітройту.

Наради тревали два дні. Виголошено реферати, в яких порушено такі справи: проблеми української молоді в Америці, відношення молоді до старшої ґенерації, молодь і спорт, молодь і українська культура, молодь і політика, кілька ліґ молоді — чи одна.

По кожнім рефераті переведено основну дискусію, яка мала ввесь час поважний, річевий і спокійний характер.

Особливу увагу присвячено справі спорту. Висновки з нарад обнято відповідними резолюціями. В справі спорту рішено, щоб уже в найближчому році під проводом Ліґи влаштувати по округах Окружні Спортові Дні, присвячені спортовим змаганням. В день чергової конвенції, яка має відбутися в місті Філядельфії на Лейбор Дей у 1936 р., рішено влаштувати Загальний Спортовий День (Філд Дей), у якім візьмуть участь українські змагуни з цілої Америки й Канади. Рішено далі повести акцію, щоб по всіх місцевостях, де живе українська молодь, повстали спортові клюби та щоб вони були під проводом Спортової Секції Ліґи Української Молоді Північної Америки і тимсамим належали теж і до Американської Атлетичної Юнії (А.А.Ю.).

Рішено теж покликати до життя заходами Ліґи „Культурний Центр“, у якім мають бути зібрані матеріяли про Україну й українське життя, видані англійською мовою, для обовязкового обзнайомлення членів Ліґи з українською справою й українською культурою.

Рішено у співпраці зі старшим громадянством та американськими вченими, що знають українську мову, створити комісію, яка устійнилаб, як правильно писати по англійськи українські імена й назви.

До нового уряду ввійшли: Стефан Шумейко, голова; Анастазія Олеськів, заступниця; Стефан Ярема, заступник; секретарки: Магдалина Семенків і Стефанія Монастирська; касієр: Стефан Данилишин.

Наради конґресу ведено обидвома мовами. На потреби Ліґи делеґати зложили між собою понад сто долярів. Наради закінчено відспіванням національних гимнів.

Вечором відбулася спільна вечеря, прекрасно зааранжована конґресовим комітетом молоді в Дітроті, що поробив великі старання, щоб улекшити наради конґресу та делеґатамуприємнити побут. На бенкеті було понад 200 осіб. Других стільки прийшло на танкову забаву, яка відбулася по бенкеті.

Тостместром бенкету був адв. Іван Панчук. Вечеря перейшла серед гарного настрою. Промов було дуже багато, але всі були короткі й річеві. Забирали слово місцеві представники, делеґати Українського Товариства Професіоналістів, наших центральних установ і часописів, як теж визначніші громадяни. Бенкет закінчено відспіванням „Многая літа“ для Ліґи, а потім відспіванням „Ще не вмерла“. („Свобода“).

ТРЕТІЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ.

Понад 60 українських професіоналістів з Америки і Канади зїхалися дня 1. вересня до Дітройту, щоб відбути дводневі наради, скликані Товариством Українських Професіоналістів в Америці. Був це третій з черги зїзд Товариства.

Нарадам проводив д-р А. Кібзей, секретарювали: ред. Д. Лазар та інж. М. Бучька.

По звіті предсідника адв. О. Малицького, секретаря д-ра Скеґара і касієра адв. Нагіряка приступлено до нарад над поширенням діяльности Товариства. Особливу увагу присвячено справі допомоги українській науці в Америці і в краю. Над цією справою розвинулася дуже довга, оживлена дискусія, підчас якої обговорено важні обставини, з якими борються ті всі, що служать чи допомагають українській науці на ріжних землях. В цій справі ухвалено резолюцію, якою уповажнено уряд Товариства запросити українських університетських професорів в Америці й Канаді на нараду для організації „Товариства допомоги українській науці“.

Рішено, що найближча конвенція має відбутися за рік у Філядельфії в тім часі, коли буде конґрес Ліґи Укаїнської Молоді П. А., щоби зблизити обидві ті організації та дати нагоду молоді обзнайомитися з діяльністю Т-ва Професіоналістів і професіоналістам з діяльністю молоді.

До нового уряду ввійшли: Омар Малицький, адвокат з Клівленду, предсідник, заступники: д-р Василь Яремій, лікар з Торонто, Канада, й Іван Панчук, адвокат з Дітройту; секретар — д-р Г. Скеґар, дентист з Шікаґо; касієр — д-р П. Канчір, дентист з Шікаґо

Від Ред.: Зїзд професіоналістів в Америці — це зїзд **інтеліґентів з вищою освітою** (крім духовенства). Як виходить з публікації п. наг. „Українські професіоналісти в Америці і в Канаді 1935“, таких українських інтеліґентів є за океаном до 400.

Невже це можливе?

В останньому десятилітті з вдоволенням слідкуємо за розвитком нашого економічного життя, щиро радіємо розбудовою рідного промислу та з гордістю витаємо народини кожної нової його вітки. З признанням мусимо ствердити, що вироби наших промисловців є вповні безконкуренційні і тому їхні варстати при ростучій національній свідомости міста й села не тільки не повинні захитатися, а навпаки, жде їх без сумніву якнайкраще завтра.

І тому затрівожуючою прямо вісткою рознеслось по Львові, що керамічна фабрика „Око“ з причини фінансової скрути поважно загрожена. Чомуж це так? Невжеж дійсно зайвою показалася одинока на всіх західних українських землях цього роду вирібня? Чи може є це люксусове підприємство і в наших колах не може ніяк рахувати на збут свого товару? Не думаю, бо не стрічав я майже ні одної, навіть сільської селянської хати, у якій не булоб чи то збанка на квіти, ріжних глечиків і декоративних ваз та амфор, чи то тарілок, мисок, попільничок і т. п. Тільки яке воно те все?! По найбільшій части є це „памятки“ з усяких літнищ, жидівського виробу, банальні у формі й рисунку, а в красках, то вже як попаде. У мандрівних торговців купується таке безвартісне черепя та привозиться у дарунку приятелям і знакомим як дорогоцінну екзотику. І такий інтруз забирає місце в хаті та свідчить звичайно про дуже невироблений, примітивний смак нераз богу духа винних господарів.

Чиж не краще замість засмічувати хату цього роду „прикрасами“, набувати правдиво мистецькі вироби фабрики „Око“? Вони всі проєктовані знаним артистом-різьбарем С. Литвиненком, який у своїй робітні вже кілька літ вичаровує із неформенних груд глини справжні стилеві твори української кераміки, взоровані на оригінальних, найкращих зразках багатої збірки Музею Наукового Товариства ім. Шевченка.

Як уроженець східно-українських земель старається С. Литвиненко поширити на західних наших землях також кераміку Наддніпрянщини, головно чудові окази із Полтавщини. І колиб серед нашого громадянства було бодай трохи

Апель до п. куратора Львівської Шкільної Кураторії.

Пишуть нам з учительських кругів:

„Я ще зовсім здоров, доходжу до 50 літ життя, вислідн інспекторських візитацій добрі, повітовий державний лікар стверджує, що я здоров, а проте шкільна влада взиває мене стати перед воєвідською лікарською комісією, щоб післати мене на передчасну емеритуру, як це сталося з багатьома іншими, і на моє місце дають своїх...“

На основі такої персональної політики шкільної влади в одному тільки збаразькому повіті, де є невеликий гурт українського учительства, перенесено на емеритуру, або візвано до комісії в останніх часах 10 молодих українських учит. сил, а саме: Клима Григорія — 27 літ служби (48 л. життя), Проворовську — 16 літ служби (41 л. життя), Фесоловича — 23 л. сл. (45 л. життя), Борака Дамяна — 30 л. сл. (55 л. життя), Грімкевича — 34 л. служби, Ваєчицьку — 18 л. сл. (44 л. життя), Дячуневу і Коморовську — 26 л. сл. (45 л. життя), Саву Антона — 27 л. сл. (49 л. життя) й інших.

За останніх 5 літ, головнож коли прийшов до Тернополя колишній ендек, інспектор Блонський, не іменовано на місце усунених ані одної української учит. сили. На їх місце дали таких, що української мови добре не знають, або її нехтують!

Апелюємо до п. куратора Ґадомського, чи не схотів би вглянути в цю роботу інсп. Блонського.

більшо зрозуміння для цієї справи, то воно безперечно викидалоб раз на все ріжну тандиту із своїх хат, а її місце заняла б справжня мистецька кераміка.

Тільки для власного добра — а попри це загрожена українська фірма не мусіла б боротися із фінансовими трудноцами і хилитися до ліквідації, або у своїй безнадійности шукати зрозуміння для краси нашого мистецтва між чужими, далеко поза межами нашого краю.

Я. Пастернак.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.

— Дансінґ УСCК'у в суботу 28. IX. год. 21 в салях Народньої Гостинниці для членів і запрошених гостей.

— Дві тисячі нових студентів. На перший рік університетських студій у Львові зголосилося 412 кандидатів і кандидаток, причому тільки 30 осіб з огляду на стан здоровля здискваліфікувала лікарська комісія. Найбільше зголосилося на механічний виділ (145), дальше йдуть виділи: хемічний 88, рільничо-лісовий 83, сухопутна інжинірія 62, архитектура 32. На перший рік студій зголосилося 27 жінок. На всі чотири вищі школи у Львові зголосилося на перший рік 2.020 осіб, в цього 1.600 мужчин і 420 жінок, 340 греко-католиків і 432 жидів.

— Зима за плечима. Після бурі, яка перетягнула над цілою Галичиною, а також середущою Польщею, спала в останніх днях температура, а в Карпатах упав сніг. Постуденіло так сильно, що треба оглядатись за зимовою одіжою.

— Військове постачання без посередників. Міністерство військових справ поручило військовим органам постачання, щоби покривали ціле запотребування для війська безпосередно у продуцентів, особливо рільників. При безпосередніх закупнах у рільників рішено давати ріжні догідні улекшення.

— Увільняли з війська. В станиславівському воєвідстві викрили жидівську спілку, що займалася увільнюванням новобранців від військової служби. Спілка розвивала свою діяльність особливо в Косівщині. Провідниками шайки були брати Крамніцери і Ґ. Ґольдштайн. Всіх арештовано.

— Управитель фільварку застрілив селянина. У Боянці пов. Жовква управитель фільварку Тадей Венґльовський подибав худобу селянина Феля Луся на дворській луці. Хотів заняти худобу й із того прийшло між ним і селянином до суперечки. Венґльовський, як впевняє, у власній обороні, вистрілив тричі з револьвера та поцілив Луся в серце. Лусь помер до кількох хвилин. Венґльовського арештували.

— Загадочне самогубство. В селі Кривчі пов. Надвірна управитель школи Атанас Павлюк пробував скінчити самогубством, напившись більшої скількости сільного квасу. В тяжкому стані відвезли його до шпиталю. Причиною була сварка з війтом Гумелюком у звязку з ремонтом школи.

— Краєва хроніка. З костела у Вишниках украдено золоту чашу, золоту пушку і ріжні вота. Є це мабуть тасама шайка, що обікрала перед кількома днями костел у Рясні Польській. — Польська державна гімназія в Городку Яг. обходила в днях 21 і 22 ц. м. 25-ліття свого істнування. — В Небилові пов. Калуш арештовано парубків Льва Мендяка і Михайла Василевича, що вбили камінням 72-літнього П. Якимчука, який заборонив їм бушувати по його городі. — В Золочеві засуджено Еву Жмур на 8 літ вязниці, а її любовника Владислава Равлика на 5 літ за те, що в лютім ц. р. вбили чоловіка Еви, Петра Жмура. — В Бартатові пов. Городок парубки постріляли в ночі Карла Кузьму, який незабаром помер. — У копальні нафти „Фльора“ в Бориславі вибухнув талійський страйк. Робітники домагаються виплати залеглих платень. — На залізничому шляху біля Болеховець на просторі Добромиль—Львів льокомотива наїхала на каміння. Машиніст зупинив поїзд. Льокомотива роздавила частину каміння, решту усунули і поїзд поїхав далі. Каміння це хлопці уложили „для жарту“. — У Студінці пов. Ніско з невідомої причини згорів тартак Антона Велзбевського. Згоріли теж дошки й дерево, приготовані до транспорту.

— Вбиті громом. У Полкині пов. Ярослав грім ударив у хату через комин і вбив сплячу Марію Дубай. — У с. Радова пов. Ярослав згоріла від грому хата й будинки Дм. Шерединця. У Дублянах біля Львова вбив грім Дмитра Даціва зі Сокирчиць пов. Самбір, що на полі копав бараболю.

— З Польщі. В околиці Свіжа холмського повіту знайшли на дорозі тіло постерункового Ваплава Куровського, якого хтось убив підчас нічного обходу. — У варшавській організації торговців худобою викрито мілйонові зловживання на шкоду державного скарбу. — В часі бурі над селом Ксенжа Ніва грім спричинив пожежу в загороді В. Вуйціка, при чому самого господаря вбив. — В Лодзі арештовано урядовців обезпечальні Болеслава Ґурського й Ом. Качоровського за зловживання при обезпечуванні фабричних майстрів. — Міністер внутрішніх справ розвязав міську раду в Познані.

— 136 розводів одного дня. Як повідомляють з Черновець, суд у Хотині дав протягом одного дня розвід 136 подружним парам. Перед судовим будинком зібралося кількасот осіб, покликаних як сторони або свідки.

— Черепаха велит. В заливі Поліястеро біля Неаполю риболовці витягли з води велитенську черепаху, що походить з тропікальних морей. Черепаха важить 600 кг., є два метри завдовшки і має 200 літ. Її передали до зоольоґічного городу в Неаполю.

ДИВОГЛЯДИ.

АВСТРАЛІЙСЬКА МОДА

Австралія придумала для жіноцтва нову моду: татуовання уст. У Мельбруні працює спеціяльний мистець, що наколює уста голкою і при помочі мініятурового електромотора впускає під шкіру сильно червону краску. Австралійські дами терплять, але мають вічно червоні уста.

ЦИГАРИ ДЛЯ ЖІНОК.

Папіроси зробили за останні роки сильну конкуренцію цигарам. Кубійські фабриканти тютюну рішили для поправи своїх інтересів випустити на ринок спеціяльні цигара для жінок із легкого тютюну, ще й наперфумовані. Фабриканти рахують на те, що мода на цигара серед жіноцтва може принести їм доходи.

СПОРТ.

З МИТТЕВОГО ТУРНІРУ У ЛЬВОВІ.

В мин. середу (25. 9.) розіграла І. дружина України змагання у сітковому миттевому турнірі з Гасмонеєю II. з вислідом 3:0 (2:0). Зараз потім виграла Україна її змагання з Гапоелем у такому самому відношенні 3:0 (2:0). — В суботу 28.9. гратиме в цьому турнірі Україна і з З. З. К. (поч. год. 16.40).

РЕСОВІЯ — УКРАЇНА.

В неділю 29. ц. м. розіграє Україна мечеві змагання з Ресовією у Ряшеві за мистецтво Окружної Ліґи. Україна виїздить до Ряшева у скріпленому складі і доложить усіх зусиль, щоб змагання виграти. На випадок програної українська дружина стратить усі вигляди залишитися в Окружній Лізі.

ШВЕЦІЯ — НОРВЕҐІЯ 2:0 (1:0).

Міждержавні змагання розіграні в [illegible] 30.000.

Нові книжки й журнали.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ Gminy król. stol. miasta Lwowa, Lwów, 15. września 1935 r. R. IV. № 18.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 28. IX. 8. год. веч. Аб. 2 „Визволення“.

Неділя, 29. IX. год. 3.30 „Авантюра в раю“, ціни найнижчі; год. 8. веч. Аб. 1. „Музика на вулиці“.

Театр Рівнородностей.

Нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Син Конґ-Конґа“ „Лови на тигра“.
АПОЛЬО: „Турандот“.
АТЛЯНТИК: „Орлов“ муз. комедія з Ів. Петровичем і Лідіяною Гейд.
ВАНДА: „Федора“, „Ремо-Сатан“.
ГРАЖИНА: „Розмріяні уста (Е. Берґнер).
КАСІНО: „Секвоя“.
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Мала неня“ (з Франціскою Ґаль).
МАРУСЕНЬКА: „Людина-вовк“.
МІРАЖ: „Мікі Мавс у гостях Фліпа та Фляпа“, „Зводниця“.
МУЗА: „Я збігаєць“.
Пакс: „Ніч чудес у Люрді“.
ПАЛЯС: „Дві кльасі“.
ПАН: „Дорога без вороття“.
РАЙ: „Жид Зіс“.
СВІТ: „Весела Зузанна“ (Ліліяна Гарвей).
СОНЦЕ: „Дика дівчина“, „Місто під терором“.
СТИЛЕВЕ: „Авдієнція в Ішлю“ і ревія.
УТІХА: „Пострах Мексику“ й ревія.
ХИМЕРА: „Малий полковник“ (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Субота, 28. вересня 1935.

Відень (506,8) 14.00 Спів. 16.40 Парада осінніх пробоєвиків (муз., спів). 19.10 Арії та пісні (Юнг альт), 19.45 „Її Екселенція танцює вальса“ оп. Ашера, 22.10 Соната б-дур оп. 106 Бетовена, **Брно** (325,4) 18.00 Фр. опери (спів). **Прага** (470,2) 7.00, 12.20, 14.15 Концерт, 20.50 Чехословаччина в нар. пісні. **Париж** (1648) 20.00 Форт. ресітал, 20.45 „Жан де Нівель“ оп. Деліберса, **Білгород** (437,3) 17.00, 21.30 Нар. пісні. **Берлін** (356,7) 18.15 Давні нім. танки, 18.30 Жіль Верн — авд., 19.15 Солісти, 20.10 Вес. вечір. **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.45 Орг. твори Гендля, 22.30 Музика. **Мінхен** (405,4) 15.15 Балади Леве (Гроно барит.), 19.05 Вес. вечір. **Будапешт** (549,5) 17.16 Солісти (ґітара, спів), 19.00 Циг. музика, 20.00 Міса Солемніс, 22.25 Концерт. **Міляно** (221,2) 13.10 Тріо, 21.30 Симф. концерт. **Рим** (420,8) 17.35 Сицилійські пісні, 20,40 Вечір опер.

Львівське радіо.

Субота, 28. вересня 1935.

6.50 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх., 13.25 Для жінок, 13.30 Найгарніша гр. пл., 14.30 Опери з „Ля Скалі“ з гр. пл., 15.00 „Турботи редактора“ Бол. Пруса, 15.13 Біржа, 15.25 Польська морська торговля, 15.30 Концерт орх., 16,00 Лекція фр. мови, 16.15 Твори на ґітару, 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Боротьба з безробіттям і марнуванням праці, 17.15 Фраґмент із спорт. змагань, 17.35 Новини з гр. пл., 17.50 Гутірка про Люблин, 18.00 Театр Уяви: Для дітей „Золота качка“ на осн. Ор-Ота, 18.30 Ост. шкільні видання, 18.40 Сільва рерум, мист. життя, 18.45 Форт. ресітал, 19.00 „Червенська Земля“ новий часопис, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Легка музика, 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Гумор, 22.00 Концерт орх., 23.05 Нар. і сальон. музика.

Неділя, 29. вересня 1935.

9.00 Ранішня авд., 10.00—11.57 Богослуження та музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Театр. огляд, 12.15 Муз. поранок; у перерві в год. 13.00 Театр Уяви: „Трійка гільтаїв“ водевіль Нестроя (фраґм.). 14.00 Окатий Осипко — оповідання І. Васневського, 14.20 Танок тіней муз. оповідання, 15.00 Година хлібороба, 15.45 Трансм. з Варшави, 15.50 Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Загадки для дітей, 16.15 Скр. ресітал у супр. форт., 16.45 Концерт міш. хору, 17.00 Словно-муз. авд., 18.00 Спів. ресітал; резерва з гр. пл., 18.30 Театр Уяви: „Мандрівка Чань-Лі“ Саші Ґітрі, 19.10 Реклям. концерт, 19.25 Спорт. вістки, 19.30 Циг. романси з гр. пл., 19.45 Безетр. новини, 20.00 Симф. концерт., 20.45 Виїмки з творів Й. Пілсудського, 20.50 Веч. денник, 21.00 На веселій льв. хвилі, 21.30 У країні вел. княжни Люксембурської, 21.45 Фраґм. із спорт. змагань, 22.05, 22.07 Спорт. вістки, 22.20 Танц. музика з гр. пл.. 23.05 Легка музика з гр. пл.

За редакцію відповідає Олександер Костик · Видає Видавнича Спілка „Діло“. · З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10